

Idéblad

Tryggare och Mänskligare Göteborg publicerar idéblad med exempel på trygghetsarbete som pågår i staden tack vare kommunen, föreningar, eldsjälar och många andra. Tanken är att inspirera och att hjälpa igång nya trygghetskapande processer.

Förberedelser och efterarbete är lika viktiga för en lyckad trygghetsvandring som själva vandrandet. När Askimborna ville förbättra tryggheten kring Lindåsskolan gjorde fyra klasser i förväg en rekognosceringsrunda och tog fram en lista med områden att titta extra noga på.

PÅ VANDRING MOT ÖKAD TRYGGHET

1 februari 2006 var en grupp människor ute på trygghetsvandring i området kring Lindåsskolan i Askim. Elevrådet deltog i förberedelserna och ett 20-tal elever vandrade tillsammans med representanter från bland andra stadsdelsförvaltning, polis och trafikkontor.

Trygghetsvandring är precis vad det låter som: Det goda samtalet till fots om närmiljöns problem och möjligheter. - Det verkar nästan simpelt, men blir ofta en aha-upplevelse, säger Gerd Cruse Sondén, som har varit med och utvecklat metoden.

1 februari 2006 trotsade en skara människor kylan och mörkret och gav sig ut och vandrade i området kring Lindåsskolan i Askim.

Förutom ett 20-tal av skolans elever fanns bland deltagarna även representanter för stadsdelsförvaltningen, folkhälsorådet, polisen, trafikkontoret och Tryggare och Mänskligare Göteborg, samt en lokal politiker och en förälder.

Uppdraget var att titta närmare på hur området kunde göras tryggare och vandringen var noggrant förberedd. Elevrådet hade tillsammans med fyra skolklasser gjort en rekognosceringsrunda som resulterat i en lista med områden att granska extra noga. Bland dessa fanns en busshållplats, en gångväg, en sopstation samt själva skolgården. Protokoll fördes under vandringen, och synpunkterna på vad som borde åtgärdas överlämnades efteråt till berörda förvaltningar.

- Tryggheten i området har diskuterats tidigare. Nu ville vi att även eleverna skulle vara delaktiga, och de hade väldigt engagerade och genomtänkta synpunkter, säger Monica Brobäck, planeringsledare på Askims stadsdelsförvaltning som arrangerade vandringen.

Den vintriga promenaden följde en modell för trygghetsarbete som går under det varudeklarerande namnet trygghetsvandring. Metoden utarbetades 2001 av Gerd Cruse Sondén, arkitekt på Tryggare och Mänskligare Göteborg, och Eva Holm, samhällsplanerare på stadsbyggnadskontoret, och bygger på grundprincipen att det bästa sättet att få en uppfattning om ett område är att gå ut och titta på det tillsammans med dem som bor och är verksamma där.

Fast det handlar inte om något planlöst spontanvandrande.

- En dålig trygghetsvandring är slöseri med tid. Förberedelserna och efterarbetet är lika viktiga som själva vandringen, fastslår Gerd Cruse Sondén.

För att ge metoden en tydlig struktur och garantera att inga viktiga frågor glöms bort har därför hon och Eva Holm tagit fram den handfasta manualen Trygghetsvandring - så här gör man. Där listas både olika perspektiv att betrakta området ur (männligt liv, stadsplan, bebyggelse, underhåll) och konkreta detaljer att titta närmare på: gång- och cykelvägar, buskar, tunnlar, gårdar, entréer, hållplatser, parkeringsplatser, torg, trafikleder, med mera.

Manualen tar även upp vikten av att avgränsa vandringen geografiskt, att se till att deltagarna har olika åldrar, kön och bakgrunder, att ta reda på vem som ansvarar för vad i området och att förmedla synpunkterna vidare till dessa aktörer.

- Före vandringen måste man också ha pratat om att vissa saker kan ta tid att åtgärda. Dessutom är det viktigt att man även funderar över sociala frågor och inte bara tittar på det fysiska - och att man inte bara pratar om det otrygga utan även om det som är vackert och fungerar bra, säger Gerd.

Vid de trygghetsvandringar som har gjorts i Göteborg har alltid någon av stadsdelsförvaltningarna stått som medarrangör, och de åtgärder som har blivit resultatet har i regel utförts av park- och naturförvaltningen och trafikkontoret. Det har till exempel handlat om bättre belysning, ökad sikt, större möjligheter att välja alternativa vägar och allmän upprustning.

- Skräp och klotter får folk att känna sig otrygga - att det är välskött signalerar att någon bryr sig. Men det mest trygghetsskapande är att det finns andra människor i närheten, och det kan man uppnå med olika åtgärder så att det blir en god mekanism. Om exempelvis ett gångstråk får bra belysning så vill fler gå där, vilket gör att ännu fler vill gå där, och så vidare, säger Gerd, som betonar att trygghetsvandringar har många dimensioner.

- Det handlar inte bara om att byta lampor, utan om att vara med och påverka. Dessutom är själva gemenskapen också en trygghet. Och vandringen gör ofta att man ser sin stadsdel på ett helt nytt sätt.

De första trygghetsvandringarna genomfördes i Tynnered under 2001 och 2002. Gerd hade tidigare arbetat för den kommunala bostadskoncernen Framtiden, och redan där praktiserat principen att ta reda på hur folk lever genom att ta med dem ut i området.

- På Tryggare och Mänskligare Göteborg fick jag kontakt med Eva Holm som också hade jobbat med den typen av frågor. Så när stadsdelsförvaltningen i Tynnered berättade att folk kände sig otrygga i området började vi bygga upp en metod.

Vandringarna i Tynnered ledde snabbt till förbättringar, och sedan dess har flera stadsdelar följt efter och utarbetat lokalt anpassade varianter.

I Lundby arrangeras till exempel trygghetsvandringar regelbundet av fastighetsägarna och stadsdelsförvaltningen tillsammans. Och i Örgryte har man vandrat i området kring Tillfället, det hus där olika verksamheter för hemlösa har samlats.

Metoden har också spridits till så skilda svenska platser som Rinkeby, Halmstad, Umeå och Tidaholm samt även till andra länder.

1 december 2005 stod Tryggare och Mänskligare Göteborg värd för en konferens om trygghetsvandringar där 240 personer som jobbar med trygghetskapande och brottsförebyggande verksamhet deltog.

- Vandringarna har börjat leva sitt eget liv, säger Gerd.

SÅ GJORDE VI

- ▶ 2001 utarbetades metoden med trygghetsvandringar av Gerd Cruse Sondén, arkitekt på Tryggare och Människligare Göteborg, och Eva Holm, samhällsplanerare på stadsbyggnadskontoret.
- ▶ Tynnered var först av Göteborgs stadsdelar att anordna trygghetsvandringar. Sedan dess har ett flertal andra följt efter. Uppläggen, samarbetsparterna och vilka områden man fokuserat på har sett olika ut, men stadsdelsförvaltningarna har alltid stått som medarrangör.
- ▶ Metoden har även spridits till andra städer i Sverige och utomlands, och 2005 arrangerade Tryggare och Människligare Göteborg en rikskonferens om trygghetsvandringar.
- ▶ Gerd Cruse Sondén och Eva Holm har sammanställt manualen Trygghetsvandring - så här gör man. Där betonas vad som är viktigt att tänka på när det gäller förberedelserna, själva vandringen och efterarbetet.
- ▶ Förberedelserna handlar bland annat om att avgränsa vandringen geografiskt, att se till att deltagargruppen representerar olika åldrar, kön och bakgrunder, att ta reda på vem som ansvarar för vad i området och att prata om att vissa förändringar kan ta tid.
- ▶ Under själva vandringen är det viktigt att både betrakta området ur olika perspektiv (människt liv, stadsplan, bebyggelse, underhåll) och att särskilt granska enskilda konkreta detaljer som gång- och cykelvägar, buskar, tunnlar, parkbänkar, hållplatser, parkeringsplatser, torg och trafikleder. Man bör inte heller glömma bort de sociala aspekterna och inte enbart fokusera på det som är dåligt, utan ta tillvara goda idéer som kommer upp under vandringen. En eller flera personer ska föra protokoll.
- ▶ Efter vandringen är det viktigt att synpunkterna förmedlas vidare till berörda aktörer, ofta park- och naturförvaltningen och trafikkontoret. Åtgärderna kan handla om bättre belysning, bättre sikt, ökade möjligheter att välja alternativa vägar och allmän upprustning. Man bör även göra en uppföljning, så att man ser vad som har gjorts och inte.

KONTAKTINFORMATION

- ▶ Gerd Cruse Sondén, arkitekt på Tryggare och Människligare Göteborg: 031-61 20 66, gerd.cruse.sonden@stadshuset.goteborg.se

SVÅRIGHETER

- ▶ Att få med olika sorters människor i olika åldrar.
- ▶ Att de förvaltningar som ska genomföra förändringarna ska kunna få in konceptet i sina rutiner.

LÄRDOMAR

- ▶ Det är viktigt att få med den sociala aspekten, så att inte allt fokus blir på det fysiska.
- ▶ Det är fantastiskt att något så enkelt som att bara vandra kan rymma så mycket.
- ▶ Det finns massor av goda idéer för ökad trivsel att få om man frågar och lyssnar.

TIPS

- ▶ Klä dig ordentligt - det kan bli kallt.
- ▶ Lyssna på barnen, de säger ofta väldigt kloka saker.
- ▶ Var inte för många, det kan vara svårt att hålla ihop gruppen.